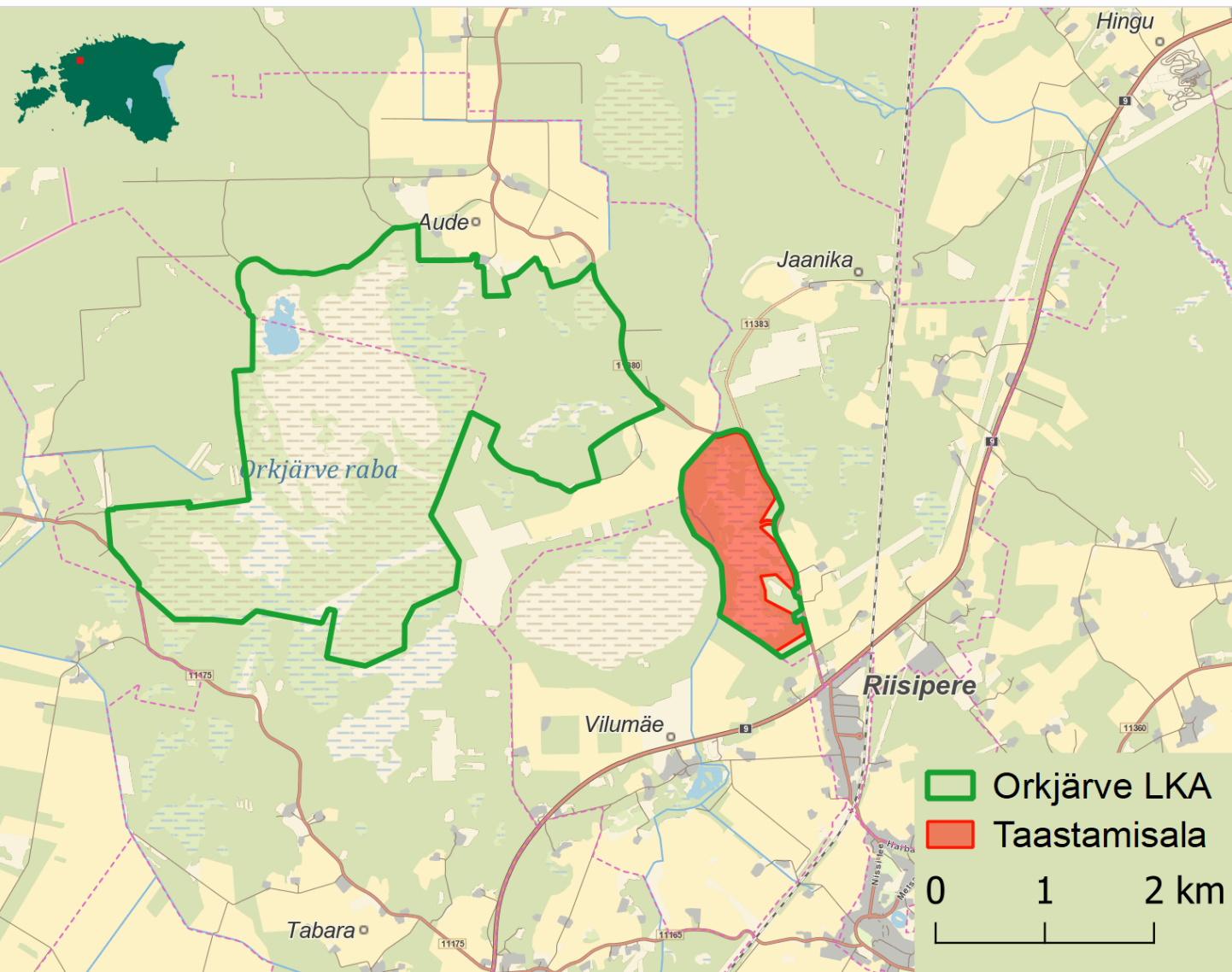

Viisu soo taastamine

Viisu soo veerežiimi taastamisala asub Orkjärve looduskaitsealal (LKA) Viisu soo sihtkaitsevööndis. Harju maakonnas Saue vallas asuv LKA moodustati 2005. aastal Orkjärve soo ja rabametsade, Viisu soo madalsookoosluste ja haruldaste kaitsealuste liikide kaitseks. LKA kattub ka Natura 2000 võrgustikku kuuluva Orkjärve loodusala.

Taastamisala paikneb kogu ulatuses riigile kuuluval maaüksusel ning piirneb Munalaskme ojaga. Alale on iseloomulik mitmekesine maastik, kus leidub nii avatud soolasid kui ka metsastunud märgalasid. Tegemist on olulise elupaigaga mitmetele looduskaitsele väärtusega liikidele ja kooslustele.

Taastamisala skeem ning selle asukoht Eestis. Aluskaart: Maa- ja ruumiamet

AJALUGU

Viisu soo kuivenduse ajalugu ulatub 20. sajandi algusesse, mil 1936. aastal alustati Munalaskme oja sāngi õgvendamist. Sellele järgnes maaparandussüsteemide rajamine 1947. aastal ning lõplik kuivenduskraavide võrgustik oli kujunenud 20. sajandi teiseks pooleks. Selle eesmärk oli parandada maa kasutuskõlblikkust põllumajanduse ja metsamajanduse tarbeks. Kuivendamise tulemusena on soolade pindala vähenenud, puistu laienenud ja tihenenud ning madalsookooslused on asendunud märgade ja kõdusoostunud metsadega.

Foto: Triin Leetmaa

FAKTILEHT

- Pindala: 117 ha
- Lähteülesande valmimise aasta: 2023
- Tööde teostamise aasta: 2024
- Taastamistööde maksumus:
 - Ehitus: 17 382,07 €
- Projekterija: RMK lähteülesande põhjal
- Ehitaja: Tekamer OÜ

TAASTAMISTÖÖDE EESMÄRK

Taastamistööde eesmärgiks oli luua eeldused allikate ja allikasoode, liigirikaste madalsoode ning soostuvate ja soolehtmetsade struktuuri ning neile iseloomuliku taimestiku säilimiseks ja taastumiseks. Veel oli eesmärgiks aidata kaasa taastamisalal vanade loodusmetsade säilimisele.

Taastamisalale ja selle lähedusse jäävad mitmed kaitsealuste liikide – näiteks kärbesõis, eesti soojumikas, soo-loorkull, sookurg, teder, vööthuul-sõrmkäpp, kahkjaspunane sõrmkäpp, kuradi-sõrmkäpp, laialehine neiuvaip ja soo-neiuvaip – leiukohad ning seetõttu oli eesmärgiks parandada kaitsealuste liikide seisundit. Orkjärve LKA kaitse-eeskirja järgi on soode veerežiimi taastamisel positiivne mõju kaitseala kaitse-eesmärkidele ja väärtustele.

Viie meetri pikkune pinnaspais. Foto: Triin Leetmaa

UURIMISTÖÖD JA PROJEKTEERIMINE

Uurimistööde käigus kaardistati taastamisalal 4,9 km kraavivõrgustikku (kokku 15 kraavi) ja hinnati kraavide seisukorda. Lisaks uuriti veel Munalaskme oja ning kuivenduskraavidega ühenduses olevaid allikaojasid ja vanu jõelookeid 4 km ulatuses. Kraavid olid üldjuhul madalad, kohati taimestunud ning kinni kasvanud, kuid siiski enamasti kuivendava mõjuga. Kraavivallid üldiselt puudusid. Projekteerimise käigus kavandati paisude ehitamine, määrates nende asukohad ja tüüpjoonised, kraavide täitmine, ettevalmistavad tööd ja ligipääsud taastamisalale.

Paisudega suletud madalsoo kraavid ja masinate liikumisjäljed. Foto: Triin Leetmaa

Looduslik allikaoja. Foto: Triin Leetmaa

TAASTAMISTÖÖD

Taastamistööde keskmes oli kuivenduskraavide sulgemine pinnaspaisudega, et tõkestada veevoolu kraavides, hajutada voolu ja vähendada pinnase erosiooni. Alale ligipääsemiseks rajati ajutine mahasõit Riisipere-Vasalemma teelt ning teostati liikumiskoridorides ja paisude asukohtades trassiraiet. Teisi kujundusraieid ei teostatud ja raidmed jäeti taastamisalale, võimalusel kasutati neid kraavide täiteks. Kraavid suleti pinnase ning rajatud pinnaspaisudega, eelistades tööde tegemiseks väiketehnikat. Alale ehitati kahte erinevat tüüpi paise, kasutades kraavi kaldast (hajutatult) kaevatud materjali. Kraavivallide olemasolul kasutati nende materjali paisude ehitamiseks või paisudevaheliste kraavilõikude täitmiseks.

Tööde liik

Paisude arv

Trassiraiete pindala

Suletud kraavide pikkus

Tööde maht

59 tk

2,3 ha

3,2 km